

Verzoendag: God is genadig

Evert Van de Poll

(Groeimagazine, maart 2018)

De Verzoendag (Hebreeuws *jom kippoer*) is onderdeel van de hoogtijdagen van het najaar. Deze beginnen met de dag van de Sjofar (ramshoorn). Daarna volgen de tien dagen van berouw en inkeer, ook wel de ‘tien vreselijke dagen’ genoemd, die uitlopen op de Verzoendag. Voor het Bijbelse Israël was dit de allerheiligste dag van het jaar. En dat is in het jodendom vandaag nog steeds zo. Soms spreekt men van *Grote Verzoendag*, want dan vindt er verzoening plaats over al die dingen, die verkeerd gegaan zijn; fouten tegenover God en je medemens waarvan je in die tien dagen van inkeer bewust geworden bent. Het gaat niet om de zonden die je onbewust gedaan hebt, maar je bewuste overtredingen. Zaken die je niet uit de wereld krijgt door maar stipt de offers op de gezette tijden te brengen en je zoveel mogelijk aan de godsdienstige voorschriften te houden. Op Verzoendag besef je: als God ons niet genadig is, dan is ons lot onzeker.

‘Hij vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden’

In Leviticus 16 staat uitgebreid vermeld wat er op de Verzoendag moest gebeuren. De hogepriester verwisselde zijn officiële kledij voor een kleding van fijn linnen – symbool van zuiverheid –, waste zich en bracht een stieroffer voor de zonden van zichzelf en zijn huis.

Daarna bracht het volk twee geitenbokken bij de hogepriester, om er het lot over te werpen. Het dier waarop ‘het lot voor de HEER’ viel, werd geslacht als een volkomen brandoffer. Het bloed van dit offerdier zou later in de plechtigheid gebruikt worden om aan te geven dat het was gedood in plaats van de mensen die door hun overtredingen de dood verdiend hadden.

Over de tweede geitenbok werd ‘het lot voor Azazel’ geworpen. Daarna brak het meest indringende moment van de hele dag, ja van het hele jaar aan. De hogepriester trad het Heilige der heiligen binnen. In de Tabernakel en later de Tempel was dat de donkere ruimte achter het voorhangsel, waar de ark van het verbond stond, met het verzoendeksel en daarop twee engelachtige figuren, de *cheroebim*:

Hij moet dan het reukwerk op het vuur leggen voor het aangezicht van de HEERE, zodat de wolk van het reukwerk het verzoendeksel, dat boven de getuigenis is, bedekt en hij niet zal sterven.

Hij moet dan een deel van het bloed van de jonge stier nemen, en met zijn vinger op het verzoendeksel sprenkelen...

Daarna moet hij de bok slachten die als zondoffer voor het volk bestemd is, en zijn bloed binnen het voorhangsel brengen... en dat op het verzoendeksel en vóór het verzoendeksel sprenkelen.

Zo moet hij over het heiligdom verzoening doen vanwege de onreinheden van de Israëlieten en vanwege hun overtredingen, al hun zonden (vers 13-15).

‘Azazel’

Vervolgens komt de hogepriester naar buiten. Dan legt hij zijn handen op de kop van het tweede bok, onder het belijden van ‘alle ongerechtigheden van de Israëlieten, overeenkomstig al hun zonden’.

Daarna wordt het dier naar ‘een onbewoond gebied’ gestuurd, letterlijk: ‘een plaats die afgesneden is’ (vers 21-22). Oftewel, die zien we nooit meer... terug.

Wat een indringend symbool voor een geestelijke realiteit! Nu de zonden zijn verzoend, zijn ze om zo te zeggen de wereld uit. God komt daar nooit meer op terug.

Wat betekent overigens de geheimzinnige naam *azazel*, die alleen hier in de Bijbel voorkomt?

Sommige uitleggers denken dat Azazel een verpersoonlijking is van ‘de woestijn’. Anderen denken dat dit een boze geest van de woestijn was, een kwade god die mensen het leven onmogelijk probeerde te maken. Als dit zo is, dan moeten we niet denken dat er via deze bok zoiets als een offer aan de duivel werd gebracht, want het dier werd helemaal niet geofferd maar ‘voor Azazel de woestijn in’ gestuurd, aldus de Hebreeuwse grondtekst. Ofte wel: weg jij, met al onze zonden op je kop, en kom hier nooit meer terug.

Vaak spreekt men van de ‘zondebok’. Dat heeft niet met ‘zonde’ te maken, maar met ‘zenden’. Het is in feite een inkorting van ‘de weggezonden bok’ of ‘de uitgezonden bok’.

Wellicht is Psalm 103 geschreven tegen de achtergrond van Verzoendag: 'Zover het oosten is van het westen, zover doet de HEER onze overtredingen van ons' (vers 12). Hoe ver is west van oost? Zo ver als de onoverbrugbare kloof tussen het heiligdom en Azazel.

De vastendag

In het jaar 70 na Christus werd de tempel van Jeruzalem verwoest. Daardoor is er in het jodendom een vacuüm ontstaan, want het brengen van de voorgeschreven offers in het heiligdom is sindsdien onmogelijk geworden. In het latere jodendom wordt de viering van de hoogtijdagen gekenmerkt door gebed, gedenken en vrijgevigheid. Voor wat betreft de Verzoendag komt daarbij het vasten, 24 uur lang. Dit laatste is zo kenmerkend geworden, dat deze dag vaak wordt aangeduid met 'de vastendag'. Volgens de Joodse traditie breng je hem in de synagoge door. Dat herinnert aan het feit dat je hem eigenlijk in de tempel had moeten doorbrengen. Het is een dag van individuele viering maar voor het hele volk.

Het middel tot verzoening

In het Nieuwe Testament heeft de Verzoendag een bijzondere betekenis, want alles waar die dag om draaide is in Hem vervuld geworden. 'Hem heeft God openlijk aangewezen als middel tot verzoening, door het geloof in Zijn bloed. Dit was om Zijn rechtvaardigheid te bewijzen vanwege het voorbijgaan aan de zonden die eertijds hadden plaatsgevonden onder de verdraagzaamheid van God' (Romeinen 3:25).

Het bloed van de dieroffers dat op het zoendeksel werd gesprengd, wees vooruit op Jezus die zijn leven gaf (zijn 'bloed'). Zoals de zondebok de overtredingen van de mensen meenam in de woestijn, zo nam Jezus als 'het lam van God de zonden van de hele wereld op Zich' en droeg ze mee in de woestijn van de dood (Johannes 1:26). Hij verwijderde ze ver van ons als maar mogelijk is: in het graf.

'Mij Die zij doorstoken hebben'

Wanneer we zo stilstaan bij de Verzoendag, denken we niet alleen aan de betekenis ervan in het verleden voor Israël, niet alleen aan wat Jezus voor de mensheid heeft gedaan aan het kruis maar ook aan de toekomst.

Je mist de profetische diepte van Verzoendag als je alleen maar denkt aan het kruis van Golgotha. Want de verzoening met God die Jezus daar tot stand bracht, is bedoeld, niet alleen voor hen die Jezus nu al als hun Verlosser hebben aangenomen, niet alleen voor alle gelovigen uit de volken, maar ook Jezus' eigen volk Israël. Paulus spreekt ervan dat eens heel Israël behouden zal worden (Romeinen 11:26). Dan zal de laatste Verzoendag worden gevierd. En wat een dag zal dat zijn!

Over die toekomstige Verzoendag hebben de profeten van Israël al gesproken. Zacharia bijvoorbeeld. Via hem kondigt de Here God een toekomstige, en waarlijk *grote* Verzoendag aan. 'Dan zullen zij *Mij* aanschouwen, Die zij doorstoken hebben.' Inderdaad, God de Vader en God de Zoon zijn één! 'Zij zullen over Hem rouw bedrijven... als over een enig kind' (12:11-15). 'Op die dag zal er een bron geopend worden voor het huis van David en voor de inwoners van Jeruzalem tegen de zonde en tegen de onreinheid' (13:1-2).

Bidden (en vasten)

Hoe kunnen wij christenen Verzoendag dag vieren? Op deze dag is het zeer gepast om te bidden – individueel en als geloofsgemeenschap – voor de verlossing van de mensen om ons heen, die Jezus nog niet kennen. Moge het ook in hun leven Verzoendag worden!

Vasten op deze dag kan ook. Dit is een mogelijkheid, geen moeten.

In het bijzonder kun je dan bidden voor Israël. In Romeinen 10:1 zegt Paulus: 'Mijn gebed om hun behoud gaat tot God uit.' Daar mag je denken aan zowel haar nationale als haar geestelijke verlossing. Degenen die dit 'verdriet' vooral ervaren, zijn Messiasbelijdende Joden. Het is een goede zaak dat gelovigen uit de volken mét hen wenen en bidden en eventueel vasten. Tot de dag dat er voor het laatst geweend en gevast zal zijn.

Geen goedkope genade

Wij geloven dat de Messias gekomen is om onze zonden te verzoenen. Verzoendag is dus een prima aanleiding om het offer van Jezus dankbaar te gedenken. Bijvoorbeeld in een bijzondere bijeenkomst op de dag zelf, of op de dichtstbijzijnde sabbat of zondag. Maar pas op voor 'goedkope genade'. Daarvoor hebben we de brief aan de Hebreeëen. Deze staat bijna helemaal in het teken van Verzoendag. Omdat Jezus alles wegnam wat tussen God en ons instaat, mogen wij vrijmoedig tot Hem komen in het heiligdom, bij 'de troon der genade'.

De schrijver trekt de lijn echter door. Pas op voor 'nalatigheid', zegt hij. 'U hebt volharding nodig, opdat u, na het volbrengen van de wil van God, de vervulling van de belofte zult verkrijgen... Wij zijn geen mensen die zich onttrekken en daardoor naar het verderf gaan, maar mensen die geloven, tot behoud van hun ziel (10:26-39).

Met andere woorden: wie écht dankbaar is voor wat Jezus voor hem heeft gedaan, zal niets liever willen dan zijn leven op orde brengen en Hem toegewijd zijn.